

ДОСЛІДЖЕННЯ ІСНУЮЧИХ СИСТЕМ ОПОДАТКУВАННЯ В КРАЇНАХ З РОЗВИНЕНОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Ломака Євгеній Анатолійович

здобувач

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

м. Свободи, 4, м. Харків, Україна, 61022

e-mail: lomaka_ea@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4657-1904>

Одним з ключових чинників, від яких залежить ефективне функціонування всього народного господарства, є організація системи державного оподаткування. В даний час широко обговорюються перспективи реформи податку на доходи фізичних осіб з метою максимізації його фіскальних функцій і досягнення справедливості оподаткування. Розглянемо докладніше, яким чином зарубіжні країни вирішують проблему справедливості оподаткування доходів фізичних осіб при розробці податкової політики. Предметом дослідження є зарубіжний досвід оподаткування доходів фізичних осіб в країнах з розвинутою економікою. Метою дослідження є вивчення тенденцій формування ставки податку на доходи фізичних осіб в країнах з розвинутою економікою. Використовуються загальні наукові методи: системний аналіз - для визначення особливостей розвитку оподаткування в економічно розвинених країнах; компаративний аналіз - для порівняння принципів при формуванні податків в зарубіжних країнах і Україні. Отримані наступні результати: Розглянуто перспективи застосування зарубіжного досвіду оподаткування доходів фізичних осіб в Україні. Проаналізовано пристрій прибуткового податку в Німеччині, Франції, Італії, Канади, Сполучених Штатах Америки - країнах, що мають найбільш високі рівні життя, за даними Організації Об'єднаних Націй. Виявлено основні риси прибуткового податку в зазначених країнах, оцінена можливість їх запозичення в ході реформування податку на доходи фізичних осіб стосовно України. На основі аналізу основних підходів до оподаткування на доходи фізичних осіб в країнах з розвинутою економікою і Україні були отримані SWOT аналіз. Висновки: податкові системи багатьох держав мають свої історичні передумови, «підлаштовані» під територіальні і трансгеографічні особливості країн, а також їх внутрішню політику і менталітет населення. Підвищення ефективності системи оподаткування реально за умови коригування принципів оподаткування під економічні умови певної держави.

Ключевые слова: налог на доходы физических лиц, подоходный налог в зарубежных странах, реформа налога на доходы физических лиц, справедливость налогообложения.

Вступ

В умовах ринкових відносин податкова система є одним з найважливіших економічних регуляторів, основою фінансово-кредитного механізму державного регулювання економіки. Від того, наскільки правильно побудована система оподаткування, залежить ефективне функціонування всього народного господарства. Саме податкова система на сьогоднішній день виявилася, мабуть, головним предметом дискусій про шляхи і методи реформування, так само як і гострої критики. На сьогоднішній день практично у всіх країнах світу уряди прагнуть до оптимізації національних систем оподаткування.

Податкова система - заснована на певних принципах система врегульованих нормами права суспільних відносин, що складаються в зв'язку з встановленням та стягуванням податків і зборів. Основою податкової системи є податки і збори. За допомогою податкової системи держава реалізує свої функції з управління (регулювання, розподілу і перерозподілу) фінансовими потоками в державі і в більш широкому сенсі економікою країни взагалі.

В даний час широко обговорюються перспективи реформи податку на доходи фізичних осіб з метою максимізації його фіскальних функцій і досягнення справедливості оподаткування. Першим кроком на шляху

реалізації реформи має стати вивчення зарубіжного досвіду оподаткування доходів фізичних осіб. Розглянемо докладніше, яким чином зарубіжні країни вирішують проблему справедливості оподаткування доходів фізичних осіб при розробці податкової політики.

Мета та завдання статті

Метою дослідження є вивчення підходів до оподаткування зарубіжних країн в сучасних соціально-економічних умовах. Завданням дослідження є визначення тенденцій формування ставки податку на доходи фізичних осіб в країнах з розвинутою економікою

Виклад основного матеріалу дослідження

Реалізація принципів оподаткування в різних країнах здійснюється з урахуванням особливостей розвитку, існуючої соціально-економічної ситуації. Наявність власної, незалежної від інших держав податкової системи є одним з ознак суверенної держави.

Податкова система США

Податкова система США схожа на російську своїм федеративним устроєм. Вона має 3 рівні: федеральний, рівень штатів і муніципальних утворень.

З характерних особливостей можна виділити наступні:

1. Федеральні податки мають прогресивний характер, тобто зі збільшенням об'єкта

оподаткування зростає і рівень податкової ставки, «штатні» і місцеві податки можуть розраховуватися за регресивною ставкою.

2. Хоча податкова система США складається з 3 рівнів, законодавство чітко не ділить діючі податки на федеральні, податки штатів і місцеві. Кожен штат має право затверджувати власні податки, досить лише дотримуватися законодавчі вимоги.

3. Одночасне оподаткування одними і тими ж податками федеральним урядом, владою штатів і місцевими органами управління. Наприклад, населення штату може сплачувати по 2 виду прибуткового і майнового податку, 3 види акцизу в різні рівні бюджету. Компанії сплачують корпоративний податок на федеральному рівні. У більшості штатів їм ще доведеться платити цей же податок, але вже в бюджет штату.

4. Податкова система США в основному орієнтована на прямі податки. Наприклад, такого податку, як ПДВ, в Сполучених Штатах немає, але практично в кожному штаті обов'язковий до сплати податок з продажів.

5. На відміну від російської системи платежі на соціальне забезпечення працівників можуть здійснювати не тільки компанії, але й самі працівники.

6. Велика частина податків (близько 70%) надходить у федеральний бюджет.

Отже, в якості основних податків, прийнятих в США, можна назвати:

1. Особистий прибутковий податок, який служить головним податковим доходом федерального бюджету. Його також сплачують фізособи, які ведуть індивідуальний бізнес.

2. Майнові податки для фізосіб і компаній.

3. Корпоративний податок для компаній.

4. Акцизи (непрямий податок).

5. Податок з продажів (непрямий податок).

6. Податки, що нараховуються на оплату праці (внески на соціальне забезпечення).

7. Податок на ліквідацію безробіття.

Податкова система Канади

Податкова система Канади, як і система США, має трирівневу структуру: федеральний, провінційний (територіальні утворення) і рівень муніципалітетів. Як і в США, більша частина податкових надходжень зараховується до федерального бюджету країни - близько 60-65%. Більшою мірою переважають прямі податки. А ось з непрямими податками в Канаді склалася вельми цікава ситуація. Крім встановленого на федеральному рівні ПДВ, багато провінції додатково стягують податок з продажів. Крім того, серед розвинених держав Канада займає лідируючі позиції за високими ставками акцизів. Така ситуація з підакцизними товарами не випадкова. Територія Канади в буквальному сенсі «наповнена» тютюновою продукцією, яка є контрабандою.

Перерахуємо кілька основних податків, прийнятих на території Канади:

- податок на особистий дохід;
- акцизи;
- ПДВ;
- податок на продаж;
- податок на нерухому власність юридичних і фізичних осіб.

Податок на доходи населення має прогресивну ставку оподаткування і сплачується один раз за весь календарний рік. Він стягується двічі - на федеральному і провінційному рівні. Така сама ситуація і з податком на доходи комерційних структур.

Здача податкової декларації - це завжди ціла історія для фізичної особи. У ній беруть участь всі організації та установи, які мають хоч якийсь відношення до доходів платника податку. Компанії щорічно готують для своїх працівників документи про їх доходи за встановленою формою. Банківські та інші фінансові установи висилають клієнтам відомості про зароблені ними відсотки. Найскладніше для платника податків - зібрати безліч цих довідок воедино. У Канаді працює велика кількість податкових консультантів, які в основному мають економічну освіту. За певну плату вони допоможуть клієнту легально оптимізувати (тобто знизити) податкове навантаження.

Торгівельна система Канади володіє однією особливістю, яка зазвичай стає не дуже приємним сюрпризом для туристів і гостей країни. Вся справа в тому, що ціни на товари в магазинах, страви в меню ресторанів і кафе завжди включають податки з продажів. Тому туристи неприємно дивуються, побачивши в рахунку заклади громадського харчування суму на 11-13% більше, ніж вони розраховували. Місцеві жителі сприймають це абсолютною спокійно і можуть розрахувати остаточну суму до оплати самостійно.

Податкова система Германії

Головний закон Німеччини, який регулює оподаткування в країні, називається «Порядок справляння податків». Німці ще люблять називати його податковою «конституцією».

Німецькі податки можна об'єднати в 3 групи:

- податки на доходи: прибутковий податок для фізосіб, корпоративний податок і промисловий податок для юридичних осіб;
- майнові податки: податок на землю, дарування і спадщину;
- податки на операції і споживання: податок з придбання нерухомого майна, ПДВ.

Як і в багатьох інших державах, прибутковий податок є основним джерелом податкових надходжень до бюджету Німеччини (близько 40%) і розраховується за прогресивними ставками. Мінімальна ставка цього податку становить 19%, максимальна - 53%. За такими же високими ставками обладаються і доходи юридичних осіб -

до 45% з прибутку. Тому податки Німеччини в стані стабільно забезпечити більшу частину доходів бюджету - близько 80%.

Бюджет Німеччини є зведеним і розділяється на 3 ступені:

1. Державний (центральний) бюджет - до 50% всіх податкових надходжень зараховується саме в нього.

2. Бюджети федеральних територій (областей) - в них зараховується близько третини всіх податкових платежів.

3. І, нарешті, міські та сільські бюджети - вони отримують близько 10% від податків, що сплачуються.

Податкова система Франції

Податкова система Франції відома тим, що саме в цій країні вперше був введений ПДВ в 1954 році. В даний час французьке оподаткування є зразком стабільності щодо встановлених податків і правил їх застосування. Щорічно у Франції переглядаються ставки по податках через нестабільну ситуацію в економіці.

Як і податки інших країн, французькі можна поділити на 2 види: прямі і непрямі податки.

Прямі податки федерального значення включають в себе наступний перелік:

1. Податок на нерухоме майно. Додатково у Франції діє податок на нову нерухомість. Наприклад, купуючи квадратні метри в новобудові, рядовий француз може заплатити 19,6% від їх вартості в якості податку. Ця сума може бути повернена власникові нерухомості після закінчення 20 років за однієї умови - в разі її продажу власником. Відшкодовується податок в пропорційному розмірі.

2. Прибутковий податок для фізосіб. На відміну від інших країн у Франції цей податок забезпечує лише п'яту частину (20%) всіх податкових надходжень. Ставка податку має прогресивний характер і може доходити до 52%. Податок діє з 1914 року.

3. Податок на прибуток юридичних осіб. Він був прийнятий відразу після закінчення Другої світової війни. Ставка складає 33%.

4. Загальний соціальний податок. Однією з особливостей французького оподаткування є висока ставка внесків на соціальне забезпечення. Так держава забезпечує виконання своїх соціальних зобов'язань.

5. Солідарний податок на стан. Він призначений для фінансування державних програм по виплаті малозабезпеченим верствам населення субсидій та інших соціальних допомог.

Також на федеральному рівні стягуються непрямі податки:

- ПДВ;
- надбавка на бензин (податок забезпечує до 9% податкових надходжень до бюджету країни);
- акцизи на алкоголь, тютюн і сірники;

- збори на реєстрацію послуг, марки, операції на біржі та інші.

Французькі органи місцевого управління можуть додатково стягувати прямі (податки на землю, податок на житло, професійний податок на приватну економічну практику) і непрямі податки (автотранспортний податок, збори на електрику, за зміну власника власності). В даний час у Франції розглядаються законопроекти, які дадуть місцевій владі право на підвищення ставок по місцевих податках.

Податкова система Італії

В Італії, як і в Німеччині, прийнята досить розгалужена система оподаткування. Правова база нараховує понад 350 законів федерального характеру. Головні принципи податкової системи визначає Конституція Італії. Ця європейська країна відрізняється високим рівнем податкового навантаження. Головний упор в італійському оподаткуванні робиться на прямі податки, які забезпечують до 40% всіх податкових платежів. Непрямі податки залишаються трохи позаду і забезпечують близько 25% податкових надходжень. В цілому податки і збори гарантують державі більше половини всіх його доходів.

Податкова система Італії має дворівневу структуру: державний (національний) і місцевий рівень. Оподаткування представлено 40 видами податків і зборів.

Основними податками в Італії виступають прибутковий податок для фізосіб, ПДВ і корпоративний податок для юридичних осіб. Ці податки державного рівня складають майже 80% від податкових надходжень. Також до національного оподаткуванню відносяться:

- акцизи,
- внески на соціальне забезпечення,
- податок на гральний бізнес,
- реєстраційний, іпотечний та кадастровий збір,
- податок на лотерею,
- податок на дарування та спадок.

У місцеве оподаткування входять наступні платежі:

- податок на виробничу діяльність,
  - податок на нерухомість,
  - збір за утилізацію відходів,
  - збір за страхування відповідальності власників автотранспортних засобів та реєстрацію цих коштів,
  - додатковий акцизний збір на електричну енергію,
  - додатковий комунальний податок і інші.
- Податкова система Великобританії*
- Податкова система Великобританії представлена 2 рівнями:
- рівень державного (центрального) уряду;
  - рівень місцевих урядів.

Центральний уряд стягує такі податки: прибутковий, ПДВ, акцизи на тютюн, алкоголь і бензин, корпоративний податок, гербовий збір, внески на соціальне страхування, в тому числі обов'язкове медичне страхування (ОМС). Місцеве оподаткування має на увазі податок на нерухомість комерційної сфери, збори за вуличні парковки, державні гранти та інші.

Як і в багатьох інших європейських державах, основним податком у Великобританії є прибутковий податок. Ставки по ньому прогресивні і залежать від виду доходу (банківський вклад, дивіденди, оплата праці та інші доходи). В цілому вони можуть доходити до рівня в 40%. І тут у англійців є одна невелика особливість. Все населення країни ділиться на резидентів і нерезидентів. Резиденти сплачують податок з усіх своїх доходів, отриманих на території Великобританії і за її межами. Нерезиденти зобов'язані сплачувати прибутковий податок з доходів, отриманих ними в межах країни.

Англійська система оподаткування має одну дуже цікаву особливість, яка нам, може здатися дещо дивною. Податковий рік в Великобританії починається ні 1 січня, а 6 квітня і закінчується 5 квітня наступного року. Це пов'язано з переходом Великобританії з Юліанського календаря на Григоріанський, через якого вийшла різниця в 11 днів. Тому англійські влади, вирішивши, що не хочуть втрачати частину податків, перенесли початок податкового періоду на 5 квітня. З 1800 року відразу днем податкового періоду затверджено 6 квітня. Це дата і діє до сих пір.

Корпоративний податок передбачає оподаткування прибутку підприємств. У країні прийнята система оподаткування податком по 2 рівням. Вона діє з 2006 року. Якщо компанія отримала прибуток у розмірі 1,5 млн фунтів і більше, то в цьому випадку застосовується податкова ставка 30%. Якщо дохід склав менше 1,5 млн фунтів, то він обкладається за ставкою 19%.

Податкова система України

Податкове законодавство України саме по собі повинно складатися з Конституції України, Податкового кодексу, Митного кодексу, інших законів з питань митної справи, міжнародних договорів у сфері оподаткування, обов'язкових для України, інших нормативних актів.

Основний податковий закон - Податковий кодекс України - регулює як загальні питання оподаткування, так і детально прописує види податків і зборів, їх розміри, терміни і порядок сплати. Митне законодавство встановлює розмір, терміни, порядок сплати різних видів митних зборів.

Податкова система України являє собою сукупність загальнодержавних і місцевих податків і зборів, які стягуються в порядку, встановленому законом. Звід законів і підзаконних актів, які регулюють оподаткування України називається Податковим кодексом. Говорячи про податкову

систему України не можна не відзначити те що вона далека від досконалості. Багато аспектів щодо сплати податків в Україні, а також оптимізації оподаткування настільки суперечливі, що навіть практики з багаторічним досвідом роботи та консультанти, часто виявляються в глухому куті, без численних звернень до офіційних органів і детального студіювання законодавчої бази. Крім того, фахівці сходяться на думці, що нещодавнє прийняття Податкового кодексу тільки погіршило ситуацію. Платник податків несе відповідальність за сплату податків у термін і в повному обсязі, в разі приховування частини податку з платника стягується ця сума плюс штраф у 2 рази її перевищує, а якщо ситуація повториться протягом року то штраф стягується в п'ятикратній сумі. Податок - це платіж до бюджету, який стягується з платників податків відповідно до податкового кодексу. При цьому можуть бути застосовані податкові пільги.

Всі податки в Україні діляться на:

- Загальнодержавні
- Місцеві

Загальнодержавні податки - податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, рентна плата.

До місцевих податків можна віднести податок на майно, туристичний збір, збір за місця паркування транспортних засобів.

В результаті дослідження можливо зробити SWOT - аналіз оподаткування в країнах з розвинутою економікою (табл. 1).

Висновки та перспективи досліджень

На закінчення хочеться відзначити, що, незважаючи на певні плюси і мінуси, можна будь-яку з податкових систем назвати доброю чи поганою. Кожна з них по-своєму гарна для своєї держави. Податкові системи багатьох держав склалися не одне століття. Вони вже «підлаштовані» під територіальні особливості країн, їх внутрішню політику і менталітет населення. Неможливо одну податкову систему замінити іншою. Це реально лише за умови коригування принципів оподаткування під економічні умови певної держави.

Податкова система США - в основному орієнтована на прямі податки; мають прогресивний характер, тобто зі збільшенням об'єкта оподаткування зростає і рівень податкової ставки, «штатні» і місцеві податки можуть розраховуватися за регресивною ставкою, саме тому США є однією з найпрогресивніших країн світу.

Податкова система Канади - серед розвинених держав Канада займає лідируючі позиції за високими ставками акцизів. Така ситуація з підакцизними товарами не випадкова, так як у Канаді широко поширений продаж тютюну.

Податкова система Німеччини - прибутковий податок є основним джерелом податкових надходжень до бюджету Німеччини і

розраховується за прогресивними ставками. Мінімальна ставка цього податку становить 19%, максимальна - 53%. За таким же високими ставками обладаються і доходи юридичних осіб - до 45% з прибутку. Тому податки Німеччини в стані стабільно забезпечити більшу частину доходів бюджету - близько 80%.

Податкова система Франції - в цій країні вперше був введений ПДВ в 1954 році. В даний час

французьке оподаткування є зразком стабільності щодо встановлених податків і правил їх застосування.

Податкова система Італії - ця європейська країна відрізняється високим рівнем податкового навантаження. Головний упор в італійському оподаткуванні робиться на прямі податки, які забезпечують до 40% всіх податкових платежів.

Таблиця 1

SWOT – аналіз оподаткування в країнах з розвинутою економікою

Країни	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
США	Федеральні податки мають прогресивний характер	Законодавство чітко не поділяє діючі податки на федеральні, податки штатів і місцеві	Підвищення доходів	Загроз немає
Канада	Канада займає лідируючі позиції за високими ставками акцизів	Провінції додатково стягують податок з продажів	Підвищення доходів через тютюн	Високі податки для туристів
Німеччина	Стабільність	Немає	Підвищення доходів	Загроз немає
Франція	Дохід	Нестабільна ситуація в економіці	Підвищення ставок	Криза
Італія	Досить розгалужена система оподаткування	Немає	Збільшення доходу	Загроз немає
Україна	Достатній дохід	У разі приховування частини податку з платника стягується ця сума плюс штраф у 2 рази її перевищує	Поліпшення податкової системи	Криза

Податкова система Великобританії - основним податком у Великобританії є прибутковий податок. Ставки по ньому прогресивні і залежать від виду доходу (банківський вклад, дивіденди, оплата праці та інші доходи). В цілому вони можуть доходити до рівня в 40%.

Податкова система України являє собою сукупність загальнодержавних і місцевих податків і зборів, які стягуються в порядку, встановленому законом.

RESEARCH OF EXISTING TAX SYSTEMS IN ADVANCED ECONOMIC COUNTRIES

Yvgeniy Lomaka, Postgraduate Student, V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody sq., Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: lomaka_ea@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4657-1904>

One of the key factors on which the effective functioning of the entire national economy depends is the organization of the state taxation system. Prospects for the reform of personal income tax are currently widely discussed with the aim of maximizing its fiscal functions and achieving equity taxation. Let us consider in more detail how foreign countries solve the problem of the fairness of taxation of personal income in the development of tax policy. The subject of the study is the foreign experience of taxation of personal income in countries with developed economies. The purpose of the study is to study the approaches to taxation of foreign countries in the current socio-economic conditions. Objective: to study the trends in the formation of the tax rate on personal income in countries with developed economies. General scientific methods are used: system analysis - to determine the specifics of tax development in economically developed countries; comparative analysis - to compare the principles in the formation of taxes in foreign countries and Ukraine. The following results were obtained: The prospects for the application of foreign experience in the taxation of personal income in Ukraine were considered. The analysis of income tax in Germany, France, Italy, Canada, the United States of America - the countries with the highest standards of living, according to the United Nations. The main features of income tax in these countries are identified, the possibility of borrowing them in the course of reforming the personal income tax in relation to Ukraine is assessed. Based on an analysis of the main approaches to taxation of personal income in countries with developed economies and Ukraine, a SWOT analysis was obtained. Conclusions: the tax systems of many states have their own historical prerequisites, are "adjusted" to the territorial and transgeographic features of countries, as well as their internal policies and the mentality of the population. Improving the efficiency of the tax system is really subject to the adjustment of the principles of taxation under the economic conditions of a particular state.

Key words: tax on personal income, income tax in foreign countries, reform of personal income tax, tax equity.

ИССЛЕДОВАНИЕ СУЩЕСТВУЮЩИХ СИСТЕМ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ В СТРАНАХ С РАЗВИТОЙ ЭКОНОМИКОЙ

Ломака Евгений Анатольевич, соискатель, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, пл. Свободы, 4, г. Харьков, Украина, 61022, e-mail: lomaka_ea@ukr.net, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4657-1904>

Одним из ключевых факторов, от которых зависит эффективное функционирование всего народного хозяйства, является организация системы государственного налогообложения. В настоящее время широко обсуждаются перспективы реформы налога на доходы физических лиц с целью максимизации его фискальных функций и достижения справедливости налогообложения. Рассмотрим подробнее, каким образом зарубежные страны решают проблему справедливости налогообложения доходов физических лиц при разработке налоговой политики. Предметом исследования является зарубежный опыт налогообложения доходов физических лиц в странах с развитой экономикой. Целью исследования является изучение подходов к налогообложению зарубежных стран в современных социально-экономических условиях. Задача: исследование тенденций формирования ставки налога на доходы физических лиц в странах с развитой экономикой. Используются общие научные методы: системный анализ – для определения особенностей развития налогообложения в экономически развитых странах; компаративный анализ – для сравнения принципов при формировании налогов в зарубежных странах и Украине. Получены следующие результаты: Рассмотрены перспективы применения зарубежного опыта налогообложения доходов физических лиц в Украине. Проанализировано устройство подоходного налога в Германии, Франции, Италии, Канады, Соединенных Штатах Америки - странах, имеющих наиболее высокие уровни жизни, по данным Организации Объединенных Наций. Выявлены основные черты подоходного налога в указанных странах, оценена возможность их заимствования в ходе реформирования налога на доходы физических лиц применительно к Украине. На основе анализа основных подходов к налогообложению на доходы физических лиц в странах с развитой экономикой и Украине были получены SWOT анализ. Выводы: налоговые системы многих государств имеют свои исторические предпосылки, «подстроены» под территориальные и трансгеографические особенности стран, а также их внутреннюю политику и менталитет населения. Повышение эффективности системы налогообложения реально при условии корректирования принципов налогообложения под экономические условия определенного государства.

Ключевые слова: налог на доходы физических лиц, подоходный налог в зарубежных странах, реформа налога на доходы физических лиц, справедливость налогообложения.

References

1. Prokopchuk, E.T. (2015). Klassifikatsionnyie harakteristiki sovremennyih nalogovyih sistem. *Ekonomika: vchera, segodnya, zavtra*, 5, 77-91. [in Russian]
2. Bryizgalin, A.V. (2012). *Nalogi i nalogovoe pravo*. M.: «Analitika-Press». [in Russian]
3. Guide Me Hong Kong. Retrieved from <https://www.guidemehongkong.com/businessguides/supporting-a-business/hong-kong-tax-rates-and-income-tax-system/>
4. Bloomberg. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-07-16/happy-prime-day-jeff-amazonceo-s-net-worth-tops-150-billion/>
5. Malyarets, L., Draskovic, M., Babenko, V., Kochuyeva, Z., and Dorokhov, O. (2017). *Theory and practice of controlling at enterprises in international business*. *Economic Annals-XXI*, Vol. 165, Issue 5-6, pp. 90-96. DOI: 10.21003/ea.V165-19
6. Emelyanov, A.M., Matskulyak, I.D., & Penkov, B.E. (Red.) (2001). *Finansyi, nalogi i kredit*. M.: RAGS. [in Russian]
7. Poponova, N.A. (2000). Nalogovyy kontrol vo Frantsii. *Finansyi*, 10, 32-34. [in Russian]
8. Gardash, S.V. (2000). Federalnaya nalogovaya sistema SShA: sovremennyye osobennosti. *SShA - Kanada: ekonomika, politika, kultura*, 8, 18-36. [in Russian]
9. Babenko, V., Romanenkov, Yu., Yakymova, L., Nakisko, A. (2017). *Development of the model of minimax adaptive management of innovative processes at an enterprise with consideration of risks*. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, Vol. 5, No. 4 (89), pp. 49-56. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2017.112076>.
10. Nesterov, V.V. (Red.). (2006). *Nalogi i nalogoblozhenie: uchebno-metodicheskoe posobie*. M.: Finansyi i statistika. [in Russian]
11. Babenko, V.A., Sidorov, V.I., and Savin, R.S. (2018). Activities of international agroholdings in the world market of foreign investment: investigation of trends and factors of impact in current financing conditions. *Technology audit and production reserves*, 4/4(42), 18-24. Retrieved from DOI: 10.15587/2312-8372.2018.141135.
12. Babenko, V., Syniavska, O. (2018). Analysis of the current state of development of electronic commerce market in Ukraine. *Technology audit and production reserves*, 5, 4(43). DOI: <https://doi.org/10.15587/2312-8372.2018.146341>
13. Chernik, D.G. (2001). *Nalogi i nalogoblozhenie*. M.: «INFRA – M». [in Russian]
14. Knyazev, V.G. (1997). *Nalogovyye sistemy zarubezhnyih stran*. M.: «Zakon i pravo». [in Russian]
15. Kiseleva, E.A. (2005). *Makroekonomika*. M.: «INFRA – M». [in Russian]